

O d ů v o d n ě n í

Žalobou podanou u zdejšího soudu se žalobkyně domáhala rozhodnutí, které je zřejmé z výroku tohoto rozsudku.

Žalobkyně odůvodnila svůj návrh tím, že byla se svým manželem vedlejším účastníkem členkou žalovaného družstva. Společné členství manželů vzniklo na základě dohody o převodu členských práv a povinností ze dne 25.3.1999, která byla doručena žalované straně dne 29.3.1999. Členský podíl v družstvu byl vázán k nájemnímu právu k bytu č. [REDAKCE] v domě č.p. [REDAKCE] v [REDAKCE]. Dopisem z 20.dubna 1999 bylo ve smyslu zákona č. 72/94 Sbírky zažádáno o převod předmětného bytu do vlastnictví člena družstva, byl zaplacen příslušný poplatek za převod pozemku a poplatek za převod do vlastnictví a též doplatek anuity. Současně s touto žádostí žalobkyně a vedlejší účastník předložili žalovanému 8.3.2004 notářský zápis Nz 65/2004, N 73/2004, kterým zúžili zákonem stanovený rozsah společného jmění manželů. Notářský zápis byl datován dnem 4.3.2004.

O uvedených skutečnostech nebylo mezi účastníky sporu.

Žalovaná, jak žalobkyně dále tvrdí, nevyznačila požadovanou změnu v evidenci členů a smlouvu o převodu jednotky, respektive její návrh datovaný dnem 1.12.2004 předložila k podpisu oběma manželům, tedy jak žalobkyni tak vedlejšímu účastníkovi. Žalobkyně je přesvědčena, že je výlučnou členkou družstva, za takové situace má zájem na tom, aby její výlučné členství bylo v evidenci žalované vyznačeno a v souladu s tím aby bylo určeno, že je výlučnou členkou družstva, aby bylo žalobkyni uloženo předložit jí smlouvu o převodu bytové jednotky uzavřené výlučně s ní. Žalobkyně je přesvědčena o tom, že dohoda, kterou účastníci zúžili rozsah svého společného jmění manželů, může být platně uzavřena též ve vztahu k členským právům v bytovém družstvu.

Podle názoru žalované strany s ohledem na ustanovení § 703 občanského zákoníku ve vazbě na ustanovení § 705 občanského zákoníku není možné, aby společné členství manželů v bytovém družstvu zaniklo uzavřením dohody o zúžení zákonem stanoveného rozsahu společného jmění manželů. Ustanovení § 143a občanského zákoníku se na společná členská práva v bytovém družstvu vztahovat nemůže. Žalovaná strana je toho názoru, že společné členství manželů v bytovém družstvu stále trvá a vzhledem k tomu, že oba manželé splňují podmínky pro převod bytu do vlastnictví ve smyslu ustanovení § 23 odst. 2 zákona č. 72/94 Sb., bylo družstvo povinno převést vlastnictví k tomuto bytu oběma manželům, neboť oba jsou jako společní členové družstva oprávněni a povinni z těchto práv společně a nerozdílně. Žalovaná strana proto navrhla, aby žaloba byla jako nedůvodná zamítnuta.

Soud dospěl k závěru, že ve smyslu ustanovení § 80c občanského soudního řádu je dán naléhavý právní zájem na určení požadovaném pod bodem I žalobního návrhu, a to za situace, kdy žalovaná strana výlučné členství žalobkyně v družstvu zpochybňuje a její postavení ve vztahu k družstvu je tudíž nejisté. Soud dospěl k tomuto závěru přesto, že otázku výlučného členství v družstvu řešil ve vztahu k bodům II a III žalobního návrhu jako otázku predběžnou.

Má totiž za to, že za daného stavu věcí, kdy je jedinou spornou otázkou mezi účastníky otázka výlučně právní, to jest zda se dohoda o zúžení společného jmění manželů uzavřená podle § 143a odst. 1 občanského zákoníku může týkat i členských práv a povinností manželů, společných členů bytového družstva je otázkou natolik zásadní, že je třeba ji vyřešit nikoli pouze jako otázku předběžnou, ale též v rámci vlastního rozhodnutí o žalobě na určení existence výlučného členství žalobkyně v žalovaném družstvu.

Jak již bylo řečeno, žádná ze skutkových okolností vylíčených v žalobě nebyla mezi účastníky sporná. Svá tvrzení ostatně žalobkyně prokázala předloženými listinami, konkrétně členským průkazem vedlejšího účastníka, doklady o platbě poplatku za převod pozemku, za převod bytu do vlastnictví a doplatek anuity, žádostí o dodatečný převod bytové jednotky do vlastnictví člena družstva, notářským zápisem Nz 65/2004, N 73/2004 ze dne 4.3.2004 o dohodě dle § 143a obč. zák., výpisem z katastru nemovitostí Katastrálního úřadu pro hlavní město Praha LV č. [REDAKCE] a návrhem smlouvu učiněným žalovanou stranou o převodu jednotky do vlastnictví členů družstva, kde jako druhá smluví strana je uvedena jak žalobkyně, tak její manžel - vedlejší účastník.

Žalobkyně dále předložila soudu informace o parcelách zapsaných v katastru nemovitostí pro katastrální území pro Pardubický kraj a pro Středočeský kraj na podporu svého tvrzení o tom, že tyto parcely, které byly rovněž zahrnuty v dohodě o zúžení rozsahu společného jmění manželů, byly následně zapsány v katastru nemovitostí jako výlučné vlastnictví žalobkyně a že tedy dohodu o zúžení zákonem stanoveného rozsahu společného jmění manželů mínili oba její účastníci vážně.

Soud dále zjistil z dopisu žalované strany datované dnem 16.3.2004, že žalované družstvo po předložení notářského zápisu shora uvedeného trvalo na tom, že společný nájem bytu a společné členství manželů v bytovém družstvu nezaniklo. Družstvo argumentovalo tím, že toto společné členství vzniká ze zákona a zůstává upraveno mimo společné jmění manželů, nelze jej omezit a oba manželé jsou z něj oprávněni a zavázáni společně a nerozdílně, k jeho zániku může dojít pouze po rozvodu manželství a to zákonem stanoveným způsobem, tedy dohodou mezi rozvedenými manželi nebo rozsudkem soudu. V případech týkajících se zrušení společného členství manželů rozhoduje soud v samostatném řízení, které nelze slučovat s řízením o vypořádání společného jmění manželů. Nejedná se o majetkové právo, ale o komplex práv a povinností člena družstva, kdy jedním z těchto práv je i právo nájemní a právo byt užívat, avšak byt je stále ve vlastnictví družstva.

Soud se ztotožnil s názorem žalované strany obsaženém ve shora uvedeném dopise. Členská práva a povinnosti v bytovém družstvu nejsou právy výlučně majetkovými, zahrnují v sobě celý komplex práv a povinností, které mají zcela zvláštní režim, způsob vzniku a zániku společného členství manželů v bytovém družstvu je upraven specificky v kogentních ustanoveních občanského zákoníku. Ustanovení § 143 občanského zákoníku vymezuje rozsah společného jmění manželů jako majetek nabytý některým z manželů nebo jimi oběma společně za trvání manželství s výjimkami tam uvedenými (písm. a) a závazky, které některému z manželů nebo oběma společně vznikly za trvání manželství s tamtéž uvedenými výjimkami (písm. b)). Podle odstavce 2 téhož

ustanovení občanského zákoníku stane-li se jeden z manželů za trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva, nezakládá nabytí podílu včetně akcií či nabytí členských práv a povinností člena družstva účast druhého manžela na této společnosti nebo družstvu s výjimkou bytových družstev.

Ustanovení odstavce druhého § 143 občanského zákoníku, tedy uvedené výjimky týkající se bytových družstev a účasti druhého z manželů v tomto družstvu neznamená dle názoru soudu nic jiného, nežli vazbu na ustanovení § 703 odst. 2 občanského zákoníku, tedy pouhý odkaz na režim vzniku společného členství v bytovém družstvu manžely, nevyplývá z něj, že by společný členský podíl v bytovém družstvu podléhal režimu společného jmění manželů, jehož rozsah mohou manželé smlouvou uzavřenou ve formě notářského zápisu rozšířit nebo zúžit podle § 143a odst. 1 občanského zákoníku.

Jestliže se žalobkyně a vedlejší účastník ve smyslu ustanovení § 703 odst. 2 občanského zákoníku stali společnými členy bytového družstva a z tohoto členství byli oprávněni a povinni společně a nerozdílně (§ 704 odst. 2 věta za středníkem občanského zákoníku), mohlo jejich společné členství zaniknout pouze způsobem uvedeným v § 705 odst. 2 věta druhá obč. zák. Úprava společného členství v bytovém družstvu a společného nájmu bytu manžely obsažená v občanském zákoníku, jak již bylo řečeno, je úpravou kogentní. Ustanovení § 703 odst. 2 občanského zákoníku nepřipouští možnost (výjimkou je pouze odst. 3 téhož ustanovení obč. zák.), aby v případě, kdy se za trvání manželství stane pouze jeden z manželů členem bytového družstva, se druhý z manželů členem tohoto družstva nestal. I tento prostý fakt dává za pravdu právnímu názoru žalované strany; lze totiž dovodit, že i dohoda o zúžení rozsahu společného jmění manželů, která by zahrnovala též členská práva a povinnosti v bytovém družstvu, by měla též následek předpokládaný v ust. § 703 odst. 2 obč. zák.: opětovný vznik společného členství manželů v důsledku vzniku členství jednoho z nich za trvání manželství. Občanský zákoník v ustanovení § 705 odst. 2 věta druhá občanského zákoníku umožňuje pouze jediný případ zániku společného nájmu družstevního bytu a společného členství v družstvu pro případ rozvodu manželství. Tato skutečnost se v rozhodování soudů projevuje v tom smyslu, že v případě nedohody manželů po rozvodu je řešena otázka společného členství manželů v družstvu a společného nájmu družstevního bytu manžely pro dobu po rozvodu řešena ve zcela samostatném řízení; teprve poté, kdy je určen výlučný nájemce a člen družstva, je možné řešit otázku případného majetkového vyrovnání s druhým manželem v rámci řízení o vypořádání společného jmění manželů. Jedinou další možnost, kterou si lze představit a která by měla za následek zrušení společného členství manželů v družstvu za trvání manželství, je možnost, kdy je za trvání manželství pro neplnění povinností ve vztahu k družstvu vyloučen z družstva pouze jeden z manželů z důvodu uvedených v § 231 odst. 3 věta druhá obchodního zákoníku, tedy např. pro úmyslný trestný čin, který spáchal proti družstvu nebo členu družstva.

Vzhledem k uvedenému nemohou být dle názoru soudu práva a povinnosti spojená s členstvím ve stavebním bytovém družstvu tak, jak byla specifikována v notářském zápise Nz 65/2004, N 73/2004 předmětem dohody o zúžení společného jmění manželů.

Soud tedy dospěl k závěru, že žalobě nelze vyhovět. Žalobkyně a vedlejší účastník jsou manžely, smlouvou o zúžení společného jmění manželů vedlejší účastník společným členem bytového družstva spolu se žalobkyní být nepřestal, společné členství v družstvu, z něhož jsou oprávněni a povinni společně a nerozdílně, svědčí nadále oběma. Za této situace je nedůvodná žaloba na určení výlučného členství žalobkyně v družstvu, ani žaloba na uložení povinnosti vyznačit v evidenci žalovaného její výlučné členství, a konečně ani žaloba na uložení povinnosti uzavřít výlučně se žalobkyní smlouvu o převodu bytové jednotky do vlastnictví člena družstva. Ve smyslu ustanovení § 23 odst. 2 zákona č. 72/94 Sb. ve vazbě na ustanovení § 704 odst. 2 věta za středníkem občanského zákoníku je totiž družstvo povinno uzavřít tuto smlouvu s oběma manžely.

Zbývá jen poznamenat, že soud vzhledem ke svému právnímu názoru z důvodu procesní ekonomiky nevyzýval žalobkyni k odstranění vad žalobního petitu uvedeného pod bodem III žaloby, neboť bez ohledu na to, zda by byl petit formulován tak, že by jeho součástí byla i dohoda, jejíhož uzavření se žalovaným družstvem se žalobkyně domáhala, by žaloba musela být zamítnuta.

Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 142 odst. 1 o.s.ř. V řízení byla úspěšná žalovaná strana, té však v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nevznikly.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku se lze odvolat do 15 dnů ode dne jeho doručení k Vrchnímu soudu v Praze prostřednictvím zdejšího soudu.

V Praze dne 30.srpna 2005

Za správnost:

Š [REDACTED]

JUDr. Monika Vacková, v.r.
soudkyně